অশৌচ-তত্ত্ব সংগ্রহ।

শ্রীরত্নেশ্বর শর্ম্মা দ্বারা বিরচিত।
নাঞ্জি, শিবসাগর, আসাম।

প্রথম সংস্করণ।

দাস যন্ত্রে মুদ্রাঙ্কন
সুলভ।

কলিকাতা,
উইলিয়মস্ লেন, ৪ নম্বর ভবনস্থ
দাস যন্ত্রে
শ্রীঅমৃতলাল ঘোষ দ্বারা মুদ্রিত।

শকাব্দা ১৮২২। 1900

মূল্য ।৶০ ছয় আনা মাথোন।

অশৌচ-তত্ব সংগ্রহ।

শ্রীরত্নেশ্বর শর্ম্মা দ্বারা বিরচিত।

ঝাজি, শিবসাগর, আসাম।

প্রথম ভাস্বরণ।

GOVERNMENT OF ASSAM
Call No........
DISTRICT LIBRARY.

কলিকাতা,
উইলিয়মস্ লেন, ৪ নম্বর ভবনস্থ
দাস যন্ত্রে
শ্রীঅমৃতলাল ঘোষ দ্বারা মুদ্রিত।

শকাব্দা ১৮২২।

DISTRICT LIBRARY
(HEM BARUA COLLECTION
TEZPUR.

জাননী।

এই পুথিখন সংগ্ৰহ কৰা কাৰ্য্যত যোৰহাটেৰ শ্ৰীশ্ৰীযুত কীৰ্ত্তিচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য, মুকলী মুৰীয়া গোস্বামীৰ পৰা বহুত সহাই পাই ত'ৰ ওচৰত. সম্পূৰ্ণ বাধিত থাকিলো। ইতি শক ১৮২১ তাং ২০ অগ্ৰহায়ণ।

শ্ৰীৰত্নেশ্বৰ শৰ্ম্মা।

ক্ষেমাস্পদ

শ্ৰীযুত রত্নেশ্বর শৰ্ম্মা বরঠাকুর

মঙ্গলালয়েষু।

শ্ৰীমন!

তুমি দেশর ও ধৰ্ম্মৰ কিঞ্চিৎ অভাৱ লাঘৱ করিবলৈ উদ্যত হোৱা দেখি বৰ সুখী হলো। এই কারণেই তোমাক অসংখ্য ধন্যবাদ নিদি থাকিব নোৱাৰি। আশা কৰো তোমাৰ অভীষ্ট অচিৰে জগৎ-কৰ্ত্তাই সফল কৰক। সম্প্ৰতি যেনে অৱস্থা হইছে, এনে সময়ত এনেকুৱা পুথি প্ৰচাৰ ন কৰিলে হিন্দুর কৰ্ত্তব্যৰ মূৰেই মৰিব যেন অনুমান হয়। যদিবাও বঙ্গদেশৰ কৃতবিদ্য অনেক মহাত্মাই এনেকুৱা অনেক পুথি প্ৰচাৰ কৰি দেশৰ মহোপকাৰ সাধিছে, তথাপিও অসমীয়াই তাতে কানসাৰ মাৰি উদাসীন হলে নহয়। কাৰণ বাঙ্গালা জনা অসমীয়াৰ সংখ্যা নিচেই কম গাৱৰ ভিতরত প্ৰায় মানুহেই বাঙ্গালা ভাষা বুজিব নোৱাৰি ব্যৱস্থাকল্পদ্ৰুম আদিৰ নানা বিকতাৰ্থ কৰে। এই বাবেই কওঁ যে, অসমীয়া ভাষাৰে এনে পুথি করিবলৈ অলপ অধিকাৰ থকা মানুহেও আগবঢ়া বৰ মঙ্গলৰ কাম। ইপিনে ভাষাৰ উন্নতি আনপিনে হিন্দুৰ কৰ্ত্তব্য চৰ্চ্চা ইয়াৰ সমান সৎকাম আৰু কি আছে? ইতি শক ১৮২১।২৮ ভাদ্ৰ।

শ্ৰীকীৰ্ত্তিচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য গোস্বামী

যোৰহাট।

শ্ৰীযুত রত্নেশ্বর শৰ্ম্মা বরঠাকুর মহাশয়।

আপোনাৰ কৃত অশৌচ-তত্ত্ব সংগ্ৰহ পুথিখনী পাই আদ্যোপান্ত পঢ়ি পরম সন্তোষ পালো। আৰু আশা কৰো যেন ভবিষ্যতে লৈকো এনেকুৱা কাৰ্য্যত উৎসাহিত থাকে। আৰু বিশেষকৈ আশা যেন এই পুথিখনী অনেকৰ উপকার যোগ্য হব। ইতি শক ১৮২১।১৪ কাৰ্ত্তিক।

আপোনার

শ্ৰীভণ্ডীধর দেৱশৰ্ম্মণঃ।

যোরহাট।

সূচী-পত্ৰ।

বিষয়। পৃষ্ঠা।

লেপভাক্ত, পিণ্ডভাগি, আৰু সপিণ্ডৰ বিচাৰ ১
সকলো জাতিৰ সাধাৰণ অশৌচৰ নিয়ম ২
চোৱালী ওপজা অশৌচ ৩
গৰ্ভ নষ্ট হোৱাৰ অশৌচ ৪
লৰা মৰাৰ অশৌচৰ নিয়ম ৫
চোৱালী মৰাৰ অশৌচৰ নিয়ম ৬
মাক বাপেক মৰিলে বিবাহ দিয়া চোৱালীৰ অশৌচৰ নিয়ম ৯
বিদেশত মৰা মানুহৰ অশৌচৰ নিয়ম . .. ১১
কোনো ঘটনা হই মৰাৰ অশৌচ ১৩
মিহলি অশৌচ ১৮
বাহিৰা সম্বন্ধীয়াল মানুহ মৰাৰ অশৌচ ২৮
মৰা শৱৰ লগত যোৱা খৰিদিয়া ইত্যাদি মানুহৰ অশৌচৰ নিয়ম ৩২
পৰ্ণনৰ দাহ কৰাৰ অশৌচৰ নিয়ম ৩৪
বিবাহ, উপনয়ন, পূজা, শ্ৰাদ্ধ আদিত কোনো অশৌচ হলে সেই অশৌচৰ নিয়ম ৩৫

PLEASE HANDLE THE BOOK CAREFULLY

অশৌচ-তত্ত্ব সংগ্রহ ।

লেপভাজ, পিণ্ডভাগী, আরু সপিণ্ডর বিছার ।

মৎস্যপুরাণে—

লেপভাজশ্চতুর্থাদ্যাঃ পিত্রাদ্যাঃ পিণ্ডভাগিনঃ ।
পিণ্ডদঃ সপ্তমস্তেষাং সাপিণ্ড্যং সপ্তপৌরুষং ॥

বৃদ্ধ প্রপিতামহকে আদি করি তিনি পুরুষক, অর্থাৎ বৃদ্ধ প্রপিতামহ, অতিবৃদ্ধ প্রপিতামহ, আরু অত্যতিবৃদ্ধ প্রপিতামহ, এই তিনি পুরুষক লেপভাজ বোলে ।

পিতৃ, পিতামহ, আরু প্রপিতামহ, এই তিনি পুরুষক পিণ্ডভাগী বোলে । যি জনে পিণ্ড দান করিব লাগে অর্থাৎ নিজকে আদি করি অত্যতিবৃদ্ধ প্রপিতামহলৈকে এই সাত পুরুষকে সপিণ্ড বোলে ।

যেনে কৈ—

পিণ্ডদান-কর্ত্তা জানিবা	হলিরাম (প্রথম পুরুষ)
হলিরামর পিতা	মনিরাম (দ্বিতীয় পুরুষ)
হলিরামর পিতামহ অর্থাৎ মনিরামর পিতা	} জয়িরাম (তৃতীয় পুরুষ)

DISTRICT LIBRARY

হলিরামের প্রপিতামহ অর্থাৎ জয়িরামর পিতা	কালিরাম (চতুর্থ পুরুষ)
হলিরামর বৃদ্ধ প্রপিতামহ অর্থাৎ কালিরামর পিতা	দুতিরাম (পঞ্চম পুরুষ)
হলিরামর অতিবৃদ্ধ প্রপিতামহ অর্থাৎ দুতিরামর পিতা	রমারাম (ষষ্ঠ পুরুষ)
হলিরামর অত্যতিবৃদ্ধ প্রপিতামহ অর্থাৎ রমারামর পিতা	রঘুরাম (সপ্তম পুরুষ)

এতিয়া মনিরাম, জয়িরাম, আরু কালিরাম, এই কেই পুরুষ হলিরামর পিণ্ডভাগী, আরু দুতিরাম, রমারাম, আরু রঘুরাম, এই কেই পুরুষ লেপভাজ হইছে। রঘুরাম লৈকে সাতোও পুরুষ হলিরামর সপিণ্ড হইছে।

ইবিলাকর যটা সন্তান বিলাককো সাত পুরুষ লৈকে সপিণ্ড বোলে।

সকলো জাতির সাধারণ অশৌচর নিয়ম।

মনু—

শুদ্ধ্যেদ্বিপ্রো দশাহেন দ্বাদশাহেন ভূমিপঃ।
বৈশ্যঃ পঞ্চদশাহেন শূদ্রোমাসেন শুদ্ধ্যতি॥

জননে মরণে চ সপ্তমপুরুষপর্য্যন্তং বিপ্রস্য দশাহঃ, ক্ষত্রিয়স্য দ্বাদশাহঃ, বৈশ্যস্য পঞ্চদশাহঃ, শূদ্রস্য মাসঃ

অর্থাৎ সাতপুরুষর ভিতরত ওপজা বা মরা কোনো অশৌচ হলে ব্রাহ্মণর ১০ দিন, ক্ষত্রিয়র ১২ দিন, বৈশ্যর ১৫ দিন, আরু শূদ্রর এক মাহ অশৌচ হব।

শুদ্ধিতত্ত্বে—

দশমপুরুষপর্য্যন্তং সর্ব্বস্য ত্র্যহঃ। চতুর্দ্দশ-পুরুষ-পর্য্যন্তং পক্ষিণী। জন্মনামস্মৃতিপর্য্যন্তং একাহঃ। অতঃপরং সগোত্রে স্নানমাত্রং।

অর্থাৎ সাত পুরুষর বাহির হই গলে দহ পুরুষ লৈকে সকলো জ্ঞাতিবে তিন দিন। দহ পুরুষর পরা চৌদ্ধ পুরুষ লৈকে পক্ষিণী অর্থাৎ আগত এক দিন, পাচুত এক দিন, আরু মাজর রাতিটো।

চৌদ্ধ পুরুষর পরা বংশবুলি মনত থকালৈকে এদিন অশৌচ করিব লাগে। তার পাছত সগোত্রী হলে স্নান করিলেই শুদ্ধ হব।

চোরালী ওপজা অশৌচ।

কিন্তু মাইকী চোরালী উপজিলে এই নিয়ম নাথাটে।

যেনে আদিপুরাণে—

সপিণ্ডতা তু কন্যানাং সবর্ণানাং ত্রিপৌরুষী।

বশিষ্ঠঃ—

কন্যানামনূঢানাঞ্চ অপ্রত্তানাং ত্রিপৌরুষম্।

অর্থাৎ চোরালী উপজিলে তিনি পুরুষলৈকেহে সম্পূর্ণ অশৌচ করিব লাগে।

ওপজা চোৱালীৰে সইতে পাঁচ পুৰুষ হলেই সপিণ্ডৰ বাহিৰ হয়।

গৰ্ভ নষ্ট হোৱার অশৌচ।

কুৰ্ম্মপুৰাণে—

ষন্মাষাভ্যন্তৰং যাবৎ গৰ্ভস্ৰাবো ভবেৎ যদি।
তদা মাসসমৈস্তাসাং দিবসৈঃ শুদ্ধিৰিষ্যতে।
অত ঊৰ্দ্ধং স্বজাত্যুক্তমশৌচং তাসু বিদ্যতে।
গৰ্ভস্ৰুত্যাং যথামাসমচিৰেত্বুত্তমে ত্ৰ্যহঃ॥
ৰাজন্যে তু চতুৰাত্ৰং বৈশ্যে পঞ্চাহমেবচ।
অষ্টাহেন তু শূদ্ৰস্য শুদ্ধিৰেষা প্ৰকীৰ্ত্তিতা॥

অৰ্থাৎ প্ৰথম মাহৰে পৰা ছয় মাহ লৈকে গৰ্ভ নষ্ট হলে, যত মাহৰ গৰ্ভ, তত দিন অশৌচ কৰিব লাগে। কিন্তু তলত কোৱা-মতে অলপ অলপ সৰহ কৰিও ধৰিব লাগে। অৰ্থাৎ ব্ৰাহ্মণীৰ হলে যিমান মাহৰ গৰ্ভ সিমান দিন ধৰি তাতকৈ এদিন সৰহ ধৰিব লাগে। যেনে—পাঁচ মাহৰ গৰ্ভ নষ্ট হলে ছয় দিন চয় মাহৰ গৰ্ভ নষ্ট হলে সাত দিন, এই মতে অশৌচ কৰিব লাগে।

ক্ষত্ৰিয়ৰ মাহকীৰ হলে যত মাহৰ গৰ্ভ তত দিন ধৰি তাতকৈ ছুদিন, বৈশ্যৰ তিন দিন, আৰু শূদ্ৰৰ ছয় দিন, অধিক কৰি ধৰিব লাগে। অন্য বিলাকে চক পেলাই স্নান কৰিলেই শুদ্ধ হব।

৭ মাহৰ আৰু ৮ মাহৰ গৰ্ভ নষ্ট হলে মাকৰ পূৰা অশৌচ হব। বাপেক, ভাই, ককাই, ইত্যাদি বিলাকৰ এদিন অশৌচ হব। সাত আঠ মাহৰ গৰ্ভ জীবিত হই জন্ম হই সেই দিনাই মৰিলে এই অশৌচেই হব।

সেই দিনাই নমৰি পাচ দিনা মৰিলে মাক বাপেক দুইৰো পূৰা অশৌচ হব। অন্য বিলাকে স্নান কৰিলেই শুদ্ধ হব।

কিন্তু ৭ মহিয়া আৰু ৮ মহিয়া গৰ্ভ যদি প্ৰসব হই জীয়াই থাকে, তেনে হলে সকলোৰে সম্পূৰ্ণ অশৌচ হব।

লৰা মৰাৰ অশৌচৰ নিয়ম।

৯ মাহৰ আৰু ১০ মাহৰ গৰ্ভৰ সন্তান লৰা যদি মৰি ওপজে, তেনে হলে সকলোৰ পূৰা অশৌচ হৰ। অৰ্থাৎ ব্ৰাহ্মণৰ ১০ দিন, ক্ষত্ৰিয়ৰ ১২ দিন, বৈশ্যৰ ১৫ দিন, আৰু শূদ্ৰৰ এমাহ অশৌচ হব।

প্ৰমাণ যথা—

নবমে দশমে মাসি মৃতোজাতো ভবেৎ যদি
তদা বিপ্ৰোদশাহেন দ্বাদশাহেন ভূমিপঃ
বৈশ্যো দশাহেন শূদ্ৰোমাসেন শুদ্ধ্যতি।

ইতি স্মৃতিমীমাংসায়াং।

৯ মহিয়া ১০ মহিয়া গৰ্ভৰ লৰা ওপজা অশৌচৰ ভিতৰতে মৰিলে অশৌচ কৰাৰ নিয়ম।

৯ মাহৰ আৰু ১০ মাহৰ গৰ্ভৰ লৰা যদি জন্ম হই অশৌচৰ ভিতৰতে মৰে, তেনে হলে মাক বাপেকৰ সেই ওপজা অশৌচ শেষ নহয়, মানে অশৌচ থাকিব। অন্য বিলাকৰ সদ্যঃ অশৌচ হব, অৰ্থাৎ স্নান কৰিলেই অশৌচ যাব। আৰু তাৰ লগতে ওপজা অশৌচ যাব। সকলো জাতিৰে এই নিয়ম।

প্ৰমাণ যথা —কূৰ্ম্মপুৰাণে—

জাতমাত্ৰঃ শিশুস্তাবদশৌচাভ্যন্তৰে মৃতে
মাতুশ্চ সূতকং তৎস্যাৎ পিতাত্বস্পৃশ্য এবচ
সদ্যশৌচং সপিণ্ডানাং সূতকঞ্চ ন বিদ্যতে।

নিয়মিত অশৌচৰ বাহিৰ দুই বছৰ বয়সৰ ভিতৰত মৰা অশৌচৰ নিয়ম।

নিয়মিত অশৌচৰ পাছত ওপজাৰে পৰা ৬ মাহৰ ভিতৰত কোনো লৰা মৰিলে, ব্ৰাহ্মণ, ক্ষত্ৰিয়, বৈশ্যৰ সদ্যঃ অশৌচ হব। শূদ্ৰৰ হলে তিন দিন অশৌচ হব।

প্ৰমাণ যথা—

অশৌচাৎ পৰতশ্চৈব ষন্মাসাভ্যন্তৰে তথা
শিশুস্তত্ৰ বিপত্তিঃ স্যাৎ সদ্যঃ শৌচং বিধীয়তে
ত্ৰিৰাত্ৰন্তু ভবেৎ শূদ্ৰে ষন্মাসীয়শিশৌ মৃতে।

ইতি কুৰ্ম্মপুৰাণে।

৬ মাহৰ বাহিৰ হই ওপজাৰে পৰা দুই বছৰৰ ভিতৰত মৰিলে ব্ৰাহ্মণৰ এক দিন, ক্ষত্ৰিয়ৰ দুই দিন, বৈশ্যৰ তিন দিন, আৰু শূদ্ৰব পাঁচু দিন অশৌচ হব।

প্ৰমাণ যথা—

ষন্মাসাৎ পৰতশ্চৈব দ্বিবৰ্ষাভ্যন্তৰে মৃতে।
বালে পিতুৰ্ভবেৎ শুদ্ধিৰ্ব্ৰাহ্মণস্যৈকৰাত্ৰকং॥
দ্বিৰাত্ৰং ক্ষত্ৰিয়ানাঞ্চ ত্ৰিৰাত্ৰং বৈশ্যজন্মনঃ।
অশৌচং পঞ্চৰাত্ৰন্তু শূদ্ৰে তত্ৰ বিধীয়তে॥

ইতি কুৰ্ম্মপুৰাণে।

দুই বছৰত কৈ সৰহ বয়সৰ লৰা মৰাৰ অশৌচ।

দুই বছৰ পাৰ হই ওপজাৰে ছয় বছৰ তিনি মাহ বয়সৰ ভিতৰত কোনো লৰা মৰিলে, ব্ৰাহ্মণৰ তিন দিন, ক্ষত্ৰিয়ৰ ছয় দিন, বৈশ্যৰ ৯ দিন, আৰু শূদ্ৰৰ ১২ দিন অশৌচ হব।

ছয় বছৰ তিনি মাহৰ বাহিৰে মৰিলে সকলো জাতিৰে পুৰা অশৌচ হব।

প্রমাণ যথা—

দ্বিবর্ষাৎ পরতস্তাবৎ সপ্তমাৎ পূর্ব্বতস্তথা।
মৃতে বিপ্রস্য পুত্রে তু ত্রিরাত্রং স্যাদশৌচকং॥
দ্বাদশাহং মৃতে শূদ্রে যমবং ক্ষত্রবৈশ্যয়োঃ।
ষড়বর্ষাৎ পরতশ্চৈব মানবো ম্রিয়তে যদি॥
দশ রাত্রং ভবেৎ বিপ্রে দ্বাদশাহস্তু ক্ষত্রিয়ে।
বৈশ্যে পঞ্চদশাহেন শূদ্রস্য ত্রিংশতাদিনৈঃ॥

ইতি কূর্ম্মপুরাণে।

কিন্তু ছয় মাহর ভিতরত যদি কোনো লরা দাঁত গজি মরে, তেতিয়া হলে এক দিন অশৌচ হব। আরু দুই বছর বয়সর ভিতরত কোনো চূড়াকরণ করা লরা মরিলেও তিনি রাত্রি অশৌচ হব

ছয় বছর বয়সর ভিতরত কোনো লগুন দিয়া লরা মরিলে পূরা অশৌচ হব।

প্রমাণ যথা—

ব্রতচূড়া দ্বিজানান্তু প্রতীতিষু যথাক্রমং।
দশাহ, ত্র্যহ, একাহ শুদ্ধ্যন্ত্যপিহি নির্গুণাঃ॥

ইতি যাবালঃ।

ছয় বছর বয়সর ভিতরত কোনো শূদ্রর লরা বিবাহ হই মরিলেও পূরা অশৌচ হব।

দুই বছরতকৈ কম বয়সর লরা মরিলে শরাধ বিধি একো করিব নালাগে। কিন্তু মরমর ওপরত করো বুলিলে দাঁত গজা লরার করিব পারে। পূর্ব্বে থরি দিলব লাগিব। তথাপি সপিণ্ডীকরণ শ্রাদ্ধ করিব নোরারে।

দুই বছৰৰ অধিক বয়সৰ লৰাৰো উপনয়ন সংস্কাৰ নৌহঁওতেই মৃত্যু হলে দাহ কৰি পূৰক পিণ্ড দিলেই হয়। শ্ৰাদ্ধ ন কৰিলেও প্ৰত্যবায় নাই। যদি মৰমত থাকি শ্ৰাদ্ধ কৰে, তেনে হলেও সপিণ্ডীকৰণ কৰিব নালাগে।

শূদ্ৰৰ হলে বিবাহ নোহোৱালৈকে এই নিয়ম চলিব।

প্ৰমাণ যথা—

ন দ্বিবৰ্ষস্য কৰ্ত্তব্যং বান্ধবৈৰুদকক্ৰিয়া
জাতদন্তস্য বা কুৰ্য্যাৎ নাগ্নিনাপিকৃতে সতি
যদি স্নেহেন কুৰ্ব্বীত সপিণ্ডীকৰণং বিনা।

ইতি আদিপুৰাণে।

চোৱালী মৰাৰ অশৌচৰ নিয়ম।

ওপজাদিনাৰে পৰা দুই বছৰ বয়স পূৰ হোৱালৈকে কোনো চোৱালী মৰিলে মাক বাপেকক আদি কৰি সকলো সপিণ্ডৰ সদ্যঃ অশৌচ হব, অৰ্থাৎ স্নান কৰিলেই শুদ্ধ হব।

প্ৰমাণ যথা—

আজন্মনস্তু চূড়ান্তং যত্ৰ কন্যা বিপদ্যতে।
সদ্যঃ শৌচংভবেৎ তত্ৰ সৰ্ব্ববৰ্ণেষু নিত্যশঃ ॥

ইতি আদিপুৰাণে।

তাৰ পৰা ছয় বছৰ তিনি মাহ বয়সৰ ভিতৰত মৰিলে এক দিন, আৰু ছয় বছৰ তিনি মাহৰ বাহিৰ হই বিবাহ দিয়াৰ পূৰ্ব্বে মৰিলে তিনি দিন অশৌচ হব।

প্ৰমাণ যথা—

ততোবাগ্দানপৰ্য্যন্তং যাবদেকাহমেবচ ।
অতঃপরং প্ৰবৃদ্ধানাং ত্ৰিৰাত্ৰমিতি নিশ্চয়ঃ ॥

ইতি **অঙ্গিৰাঃ** ।

যোৰণ পিন্ধোৱা বা হস্তোদক কৰা চোৱালী বিবাহৰ পূৰ্ব্বে মৰিলে বাপেকৰ ফালে আৰু গিৰিয়েকৰ ফালে দুই ফালে তিনি ৰাত্ৰি অশৌচ হব।

এই অশৌচ সকলো জাতিৰে একে ।

প্ৰমাণ যথা—

বাকপ্ৰদত্তায়া মৰণে উভয়গোত্ৰে ত্ৰ্যহমশৌচং ।

ইতি অঙ্গিৰাঃ।

বিয়া দিয়া চোৱালী বাপেকৰ ঘৰত মৃত্যু হলে বা প্ৰসৱ হলে পিতাকৰ তিন দিন আৰু ভাই ককাই ইত্যাদি বিলাকৰ এক দিন অশৌচ হব। গিৰিয়েকৰ ফালে সকলোৰে পূৰা অশৌচ হব।

কিন্তু পিতাকৰ থোৱা শেৱা তাৰু পূজাকৰা ঘৰত প্ৰসৱ হলে বাপেকৰ সম্পূৰ্ণ অশৌচ হব।

প্ৰমাণ যথা—

দত্তা নাৰী পিতুৰ্গেহে সূয়তে ম্ৰিয়তেঽথবা
স্বমশৌচং চৰেৎ সম্যক্ পৃথকস্থানব্যবস্থিতা
তদ্বন্ধুবৰ্গস্ত্বেকেন শুদ্ধ্যেত্তু জনকস্ত্ৰিভিঃ ।

ইতি আদিপুৰাণে।

কিন্তু যদি বাপেকৰ ঘৰত কোনো চোৱালী মৰে, সেই

চোরালীকে যদি বাপেক, মাক, ককাই, ভাই, সকলোরে দাহ করে, তেনে হলে সকলোরে সম্পূর্ণ অশৌচ করিব লাগিব।

মাক বাপেক মরিলে বিবাহ দিয়া চোৱালীর অশৌচর নিয়ম।

বিয়া দিয়া চোরালীর বাপেক মাক মরিলে তিনি রাত্রি অশৌচ হব। ককাই ভাই মরিলে অশৌচ নাই। বিয়া নিদিয়া চোরালীর বাপেক, মাক, ককাই ভাই মরিলে সম্পূর্ণ অশৌচ হব।

বাগ্দান করা অর্থাৎ যোরোণ পিন্ধোরা চোরালীর বাপেক, মাক, ককাই, ভাই, মরিলে তিনি রাত্রি অশৌচ হব।

প্রমাণ যথা—

সাবাশৌচং ত্রিরাত্রং স্যাৎ দত্তায়া অপি তন্মৃতে
অদত্তায়ামশৌচং স্যাৎ মৃতে পিত্রোর্দ্দশাহিকং
হস্তোদকং পরং যস্যা যতস্তস্যা অপিতদ্বিধং।

ইতি বৃহন্মনুঃ।

বিদেশত মরা মানুহর অশৌচর নিয়ম।

বিদেশত মরা মানুহর যি জাতির যিমান দিন সর্ব্ব সাধারণ অশৌচ করা নিয়ম, সেই জাতির সেই নিয়মিত অশৌচর ভিত-

ৰতে যদি খবৰ পাই, তেনে হলে যি কেই দিন অশৌচৰ বাকি থাকে, সেই কেই দিন অশৌচ কৰিলেই শুদ্ধ হব।

যেনেকৈ এজন ব্ৰাহ্মণৰ জানিবা কোনো দূৰনি ঠাইত মৰাৰ ৪ দিনৰ পাছত তেঁওৰ সাত পুৰুষৰ ভিতৰৰ মানুহ বিলাকে খবৰ পালে তেতিয়া হলে তেঁও বিলাকে সেই দিনাৰে পৰা আৰু ছয় দিন অশৌচ কৰিলেই শুদ্ধ হব। অইন অইন জাতিৰো এই নিয়ম।

প্ৰমাণ যথা—

দেশান্তৰগতং শ্ৰুত্বা শৃতকং সাবমেবতু।
তাবদপ্ৰযুতো ভূত্বা যাবৎ শেষং সমাপ্যতে ॥

ইতি ধৰ্ম্মপুৰাণে।

নিয়মিত অশৌচ যোৱাৰ বাহিৰে খবৰ পালে স্নান কৰিলেই শুদ্ধ হব।

কিন্তু মাক বাপেক আৰু গিৰিএক এই বিলাক মৰাৰ খবৰ এক বছৰৰ পাছত পালেও তিন দিন অশৌচ কৰিব লাগে। দুই বছৰৰ পাছত হলে স্নান কৰিলেই শুদ্ধ হব।

অতিক্ৰান্তে দশাহেতু ত্ৰিৰাত্ৰমশুচিৰ্ভবেৎ।
সম্বৎসৰব্যতীতে তু স্নাত্বা বাপো বিশুদ্ধ্যতি ॥

ইতি মনুঃ।

ওপজা অশৌচ হলে অশৌচ যোৱাৰ পাছত খবৰ পালে অন্য বিলাকৰ অশৌচ নাই। কেৱল মাত্ৰ বাপেকে স্নান কৰিব লাগিব। চোৱালী উপজিলে একোনাই।

প্ৰমাণ যথা—

অশৌচকালোত্তৰশ্ৰবণে তু জ্ঞাতিজননাশৌচং নাস্তি। পুত্ৰজননে তু সচেলস্নানাৎ শুদ্ধিঃ।

ইতি মনুঃ।

সাত পুৰুষৰ বাহিৰ আৰু ১০ পুৰুষৰ ভিতৰৰ সম্বন্ধীয়াল বিলাকে, কোনো বিদেশত মৰা মানুহৰ তিন দিনৰ বাহিৰে ছয় ।হৰ ভিতৰত খবৰ পালে, এক ৰাত্ৰি অশৌচ কৰিব লাগে। ছয় মাহৰ বাহিৰে খবৰ পালে, স্নান কৰিলেই শুদ্ধ হব।

১০ পুৰুষৰ বাহিৰা বিলাকে অশৌচৰ অৰ্থাৎ মৰাৰ এদিনৰ পাছত খবৰ পালে চকু পেলাই স্নান কৰিলেই শুদ্ধ হব।

প্ৰমাণ যথা—

ত্ৰ্যহ সম্বন্ধিন্যশৌচে তু ত্ৰ্যহো পৰিশ্ৰবণে ষন্মাসং যাবদেকৰাত্ৰং। এতদুপৰি একাহঃ। একাহসম্বন্ধিনি তু একাহাৎ পৰং স্নানমাত্ৰং।”

ইতি মনুঃ।

কিন্তু যি জ্ঞাতিৰ সৰ্ব্বসাধাৰণ যিমান দিন অশৌচ কৰিবাৰ নিয়ম, অৰ্থাৎ সম্বন্ধৰ দূৰতা মতে যাৰ যিমান দিন অশৌচ হয়, সেই অশৌচ শেষ হবলৈ নৌ পাওঁতেই খবৰ পালে, অশৌচৰ ভিতৰৰ যি সময় বাকি থাকে, সেই সময় শেষ হোৱালৈকে অশৌচ কৰিলেই শুদ্ধ হব।

কোনো মানুহ মৰিলে যদি খৰি নিদিয়াকৈ থাকে, আৰু সেই মানুহ যদি বহুত দূৰত থাকে খৰি দিবলৈ না পাই, তেনে হলে তাৰ পৰ্ণ-নৰ দাহ কৰিব লাগে। তাৰ বিধি বেলেগে আছে।

সেই বিধিমতে অমাবস্যা বা কৃষ্ণা অষ্টমীত পৰ্ণ-নৰ দাহ কৰি, তাৰ পৰা তিন দিন অশৌচ কৰি সেই অশৌচৰ ভিতৰতে পিণ্ডাদি অশৌচৰ অন্তত শ্ৰাদ্ধ কৰিব পাৰিব।

প্ৰমাণ যথা—

অশৌচানন্তৰং চেৎ স্যাদ্দাহঃ পৰ্ণ-নৰস্যচ।
ত্ৰ্যহাচ্ছুদ্ধ্যন্তি চ তথা সন্নিকৃষ্টা সগোত্ৰজাঃ॥

ইতি ভবিষ্যপুৰাণে।

যদি মৰা অশৌচ যাবলৈ নৌ পাঁওতেই মৰাৰ খবৰ পাই পৰ্ণ-নৰ দাহ্ কৰে, তেনে হলে সেই দিনাৰে পৰা যি কেই দিন অশৌচৰ বাকি থাকে, সেই কেই দিন অশৌচ কৰিয়েই শ্ৰাদ্ধ কৰিব পাৰিব।

প্ৰমাণ যথা—

অশৌচাভ্যন্তৰে দাহে শেষাহেন শুচী ভবেৎ।

ইতি ভবিষ্যপুৰাণ।

কোনো ঘটনা হই মরার অশৌচ।

যি বিলাক মানুহক চৰাই, মাছ, পহু, বাঘ, মহ, এই বিলাকে মাৰে, অথবা বজ্ৰপাত পৰি মৰে, আৰু সেই মানুহ যদি আঘাত পোৱাৰ পৰা তিন দিনৰ ভিতৰত মৰে, তেনে হলে সেই মানুহৰ তিন দিন হে অশৌচ হব। চতুৰ্থ দিনৰ দিনা শ্ৰাদ্ধ কৰিব লাগিব।

প্ৰমাণ যথা—

পক্ষিমৎস্যমৃগৈৰ্য্যে তু দংষ্ট্ৰিশৃঙ্গিনখৈৰ্হতাঃ।

PLEASE HANDLE

পতনানশনপ্ৰায়ৈৰ্ব্বজ্ৰাগ্নিবিষবৰুণৈঃ,
মৃতা জলপ্ৰবেশেন তে বৈ শস্ত্ৰহতাঃ স্মৃতাঃ।
তস্য ত্ৰিৰাত্ৰমশৌচং দ্বিতীয়ে ত্বস্থিসঞ্চয়ঃ,
তৃতীয়ে তূদকং কৃত্বা চতুৰ্থে শ্ৰাদ্ধমাচৰেৎ।
ইতি দেবীপুৰাণে।

শস্ত্ৰাঘাত বা শস্ত্ৰাহত মৃত্যু কাক বোলে।

চৰাই, মাছ, পহু, বৰাগাহৰি, হাতী, মই, গৰু, বাঘ, ভালুক, এই বিলাক জন্তুৰে মৰা, কোনো ওখঠাইৰ পৰা পৰি মৰা, শাস্ত্ৰ-মতে ব্ৰত উপবাস কৰোতে মৰা, বজ্ৰাঘাত, অগ্নি, বিষ, বৰুণ, এনেকুৱা বিলাকত মৰা, হঠাৎ পানিত পৰি মৰা, এনেকুৱা কাৰণত মৰাকে শস্ত্ৰাঘাত বা শস্ত্ৰাহত মৃত্যু ৰোলে। এনেকুৱা কাৰণও মৰিলে ওপৰত লেখা বচন মতে অশৌচ হব।

এই বিলাক ঘটনা হোৱা মানুহ যদি তিন দিনৰ পাছত মৰে, তেনে হলে সকলো জাতিৰে নিয়মিত অশৌচ হব। অৰ্থাৎ ব্ৰাহ্মণৰ ১০ দিন, ক্ষত্ৰিয়ৰ ১২ দিন, বৈশ্যৰ ১৫ দিন, আৰু শূদ্ৰৰ এক মাহ অশৌচ হব।

প্ৰমাণ যথা—

শস্ত্ৰাঘাতে ত্ৰ্যহাদূৰ্দ্ধং যদি কশ্চিৎ প্ৰমীয়তে।
অশৌচং প্ৰাকৃতং তত্ৰ সৰ্ব্ববৰ্ণেষু নিত্যশঃ॥
ইতি শংখঃ।

ওপৰত কোৱা বিলাক ঘটনাৰ বাহিৰে আন কোনো ঘটনা হই, অৰ্থাৎ দা কুঠাৰ আদি অস্ত্ৰ, গছপৰা, ঘৰভাগি পৰা, ইত্যাদি কাৰণত ৭ দিনৰ ভিতৰত মৰিলেও তিন দিন হে অশৌচ হব। ৭ দিনৰ বাহিৰে মৰিলেহে পূৰা অশৌচ হব।

যি মানুহে জুই, পাণী, এনেকৱা বিলাকত আপোন ঘাটী হই মৰা বুলি মৰে, সেই মানুহক খৰিও দিব নাপাই, অশৌচ কৰিব নালাগে।

প্ৰমাণ যথা—

ব্যাপাদয়েদথাত্মানং স্বয়ং যোহগ্ন্যুদকাদিভিঃ।
বিহিতং তস্য নাশৌচং নাগ্নিনাপ্যুদকাদিকং॥

ইতি কুৰ্ম্মপুৰাণে।

যি মানুহক মহ, বাঘ, সাপ, ইত্যাদি জন্তু বিলাকক জোকাই লোৱাত সেই বিলাকে খং উঠি মাৰে, যি মানুহৰ চূৰ কৰা দকাদিয়া ইত্যাদি দোষত ৰজাৰ দ্বাৰাই প্ৰাণদণ্ড হয়, যি মানুহে পৰৰ স্ত্ৰী সঙ্গম কৰোতে কৰোতে মৰে, যি মানুহে চাণ্ডালকে আদি কৰি এনেকুৱা বেয়া জাতৰ লগত কাজিয়া কৰি মৰামৰি কৰি মৰে, যি মানুহে জুই, পানি ইত্যাদিত মৰো বুলি মৰে, যি মানুহক ব্ৰাহ্মণে কোবাই মাৰে বা ব্ৰাহ্মণৰ শাপত মৰে, এনেকুৱা বিলাকক পতিত বোলে। এনেকৈ মৰা বিলাকৰ দাহ, শ্ৰাদ্ধ, অশৌচ একো নাই।

প্ৰমাণ যথা—

শৃঙ্গিদংষ্ট্ৰিনখিব্যালবিষবহ্নিস্ত্ৰিয়া জলৈঃ,
আদৰাৎ পৰিহৰ্ত্তব্যঃ কুৰ্ব্বন্ ক্ৰীড়াং মৃতস্তু যঃ,

নাগানাং বিপ্রিয়ং কুর্ব্বন্ দগ্ধশ্চাপ্যথ বিদ্যুতা ;
নিগৃহীতঃ স্বয়ং ঘাত্ত্বা চৌর্য্যদোষেণ কুত্রচিৎ,
পরদারান্ রমন্তশ্চ দ্বেষাত্তৎপতিভির্হতাঃ,
অসমানৈশ্চ সংকীর্ণৈঃ চাণ্ডালাদ্যৈশ্চ বিগ্রহঃ,
কৃত্বা তৈ নির্হতা স্তাংস্তু চাণ্ডালাদিসমাশ্রিতা,
গবাগ্নিবিষদাশ্চৈব পাষণ্ডা ক্রূরবুদ্ধয়ঃ,
ক্রোধাৎ প্রায়ং বিষং বহ্নিং শস্ত্রমুদ্বন্ধনং জলং,
গিরিবৃক্ষপ্রপাতঞ্চ যে কুর্ব্বন্তি নরাধমাঃ,
কুশিল্পজীবিনশ্চৈব শুনালঙ্কারকারিণঃ,
মুখে ভগাশ্চ যে কেচিৎ ক্লীবপ্রায়া নপুংসকাঃ,
ব্রহ্মদণ্ডহতা যে চ যে চ বৈ ব্রাহ্মণৈর্হতাঃ,
মহাপাতকিনোযে চ পতিতাস্তে প্রকীর্ত্তিতাঃ,
পতিতানাং ন দাহঃ স্যান্নান্ত্যেষ্টির্নাস্থিসঞ্চয়ঃ,
ন চাশ্রুপাতঃ পিণ্ডোবা কার্য্যং শ্রাদ্ধাদিকং ক্বচিৎ।
এতানি পতিতানাঞ্চ যঃ করোতি বিমোহিতঃ,
তপ্তকৃচ্ছ্রদ্বয়েনৈব তস্য শুদ্ধির্নচান্যথা।

ইতি ব্রহ্মপুরাণে।

যদি কোনো লোকে অজ্ঞানত এই বিলাক পতিত মানুহর াহ অশৌচ আরু শ্রাদ্ধ করে, তেনে হলে সেই বিলাক মানুহে ধেনু প্রায়শ্চিত্ত হলেহে শুদ্ধ হব পারিব।

মিহিলি অশৌচ।

সাত পুৰুষৰ ভিতৰত যদি কোনো এটা অশৌচ হয়, আৰু সেই অশৌচ শেষ হবলৈ নৌপাওতেই যদি তেনেকুৱা আৰু এটা অশৌচ হয়, তেনে হলে পাছত ওপজা সন্তানৰ মাকৰ পাছৰটো (অৰ্থাৎ নিজৰ লৰা ওপজা) অশৌচ শেষ নহয় মানে অশৌচ থাকিব। অন্য বিলাকৰ অশৌচ আগৰটো অশৌচৰ লগতে যাব। পাছৰ টোলৈ বাট চাব নালাগে।

প্ৰমাণ যথা—

অন্তৰ্দ্দশাহে স্যাতাঞ্চেৎ পুনৰ্ম্মৰণজন্মনী।
তাবৎ স্যাদশুচিৰ্ব্বিপ্ৰো যাবত্তৎ স্যাদনিৰ্দ্দশঃ॥
ইতি মনুঃ।

কিন্তু সাত পুৰুষৰ ভিতৰত কোনো এটা অশৌচ হই থাকোতে যদি সেই অশৌচৰ ভিতৰতে নিজৰ লৰা জন্ম হয়, তেনে হলে যি জাতিৰ সৰ্ব্বসাধাৰণ যিমান দিন অশৌচ কৰাৰ নিয়ম, সেই অশৌচৰ প্ৰথম আধাৰ ভিতৰত জন্ম হলে, সকলোৱে অশৌচ আগৰটো অশৌচতে যাব। তাৰ গলতে নিজৰ লৰা ওপজা অশৌচো যাব। কিন্তু যদি পাছৰ আধাৰ ভিতৰতহে ওপজে, তেতিয়া হলে অন্য বিলাকৰ অশৌচ আগৰটো অশৌচতে যাব। কেবল পাছত ওপজা লৰাৰ মাক বাপেকৰ অশৌচ পাছৰটো অশৌচ শেষ নহয় মানে থাকিব।

যদি চোৱালী জন্ম হয়, তেনে হলে প্ৰথম আধাতেই হওক কি পাছৰ আধাতেই হওক, সকলোৱে অশৌচ আগৰটো অশৌচতে যাব।

প্রমাণ যথা—

সমানাশৌচং প্রথমে প্রথমেন সমাপয়েৎ।
অসমানং দ্বিতীয়েন ধর্ম্মরাজবচোযথা ॥
ইতি মনুঃ।

যদি সাত পুরুষর ভিতরত কোনো এটা অশৌচ হয়, আরু সেই অশৌচর শেষর দিনা যদি সাত পুরুষর ভিতরতে আরু এটা অশৌচ হয়, (অর্থাং কালিলৈ জানিবা চকুপেলাই কাপোর কাণি তিয়ার লাগিব, আজি যদি তেনেকুৱা আরু এটা অশৌচ হয়), তেনে হলে আগর অশৌচর লগতে দুই দিন সরহকৈ অশৌচ করিলেই সকলোরে অশৌচ যাব। আগর অশৌচে সৈতে গোটথাই ব্রাহ্মণর হলে সর্ব্বমোট ১২ দিন, ক্ষত্রিয়র ১৪ দিন, বৈশ্যর ১৭ দিন, আরু শূদ্রর একমাহ দুই দিন অশৌচ হব। কেবল পাছত ওপজা লরার মাকর অশৌচ পূরা থাকিব।

আরু সাত পুরুষর ভিতরত যদি কোনো এটা অশৌচ হয়, অশৌচর শেষর দিনা রাতি পুরা বেলিকা কাউরি নৌ ওলাওতেই তেনেকুরা আরু এটা অশৌচ হয়, (অর্থাৎ আজি জানিবা চকুপেলাই কাপোর কানি তিয়াব লাগিব, আজি রাতিপুৱা যদি যদি তেনেকুৱা আরু এটা অশৌচ হয়, তেতিয়া হলে আগর অশৌচর লগতে আরু তিন দিন সরহ করি অশৌচ করিলেই সকলোরে অশৌচ যাব। আগর অশৌচে সইতে ব্রাহ্মণর সর্ব্বমোট ১৩ দিন, ক্ষত্রিয়র ১৫ দিন, বৈশ্যর ১৮ দিন, আরু শূদ্রর এক মাহ তিন দিন অশৌচ হব।

কেবল পাছত ওপজা লরার মাকর ও বাপেকর অশৌচ পূরা থাকিব। মরা অশৌচরো এই নিয়ম।

প্রমাণ যথা—

পূর্ণাশৌচান্তদিনে পূর্ণাশৌচান্তরপাতে অন্তিমদিনোত্তরদিনদ্বয়েন শুদ্ধিঃ। অন্তিমদিবসোত্তরপ্রভাতে সূর্য্যোদয়াবধিদিনত্রয়েণ শুদ্ধিঃ। এবং মরণাশৌচেপি।

ইতি বিষ্ণুঃ।

দুটা অশৌচ লগলাগি যি অশৌচ দুই দিন বা তিন দিন অধিক কৈ করিব লগা হয়, সেই অতিরিক্ত দুই তিন দিনর ভিতরত যদি পুনর এটা অশৌচ হয়, তেতিয়া পাছরটো অশৌচর কারণে বেলেগেই অশৌচ করিব নালাগে। পূর্ব্বর দুই অশৌচ লগলাগি যিমান দিন অশৌচ করিব লগা হয় সেই অশৌচর লগতে তৃতীয় অশৌচো যাব। তিনিওটা অশৌচর শেষত করিব লগা কাম একে দিনাই হব।

কিন্তু ওপজা অশৌচ হলে মাকর অশৌচ সম্পূর্ণ থাকিব।

প্রমাণ যথা—

বর্দ্ধিতদিনদ্বয়ত্রয়াভ্যন্তরে অশৌচান্তরপাতে পূর্ব্বেণৈব শুদ্ধিঃ। অশৌচত্রিতয়ান্তকৃত্যমেকদৈব।

ইতি বিষ্ণুঃ।

পূর্ব্বে কোরা হইছে যে, "এটা অশৌচর শেষর দিনা আরু এটা অশৌচ হলে দুদিন আরু শুদ্ধির দিনা রাতি পুরা হলে তিন দিন সরহকৈ অশৌচ করিলেই সকলোরে অশৌচ যাব।" এই নিয়ম সকলো ঠাইতে না খাটে। কিয়নো এটা অশৌচর শেষর দিনা বা শুদ্ধির দিনা রাতি পুরা যদি নিজর মাক বাপেক বা গিরিএক মরে, তেনে হলে আগর অশৌচর লগতে দুদিন বা

তিন দিন সৰহকৈ অশৌচ কৰিলে অন্য বিলাকৰহে অশৌচ যাব। কিন্তু যি মানুহৰ মাক বাপেক আৰু গিৰিএক মৰে, তেঁওবিলাকৰ অশৌচ সেই দিনাৰ পৰাই সম্পূৰ্ণ হব।

প্ৰমাণ যথা—

অত্ৰ দশমদিনতৎপ্ৰভাতয়োৰ্পিতৃমাতৃভৰ্ত্তৃমৰণেতু ন দিনদ্বয়ত্ৰয়াচ্ছুদ্ধিঃ। কিন্তু স্বাবধ্যেব সম্পূৰ্ণাশৌচমিতি।

সাত পুৰুষৰ ভিতৰত যদি কোনো এটা ওপজা অশৌচ হয়, আৰু সেই অশৌচৰ ভিতৰতে যদি নিজৰ লৰা জন্ম হয়, তেনে হলে যি জাতিৰ যিমান দিন অশৌচ, সেই অশৌচৰ দিনক সমানে দুভাগ কৰি যদি প্ৰথম ভাগৰ ভিতৰত নিজৰ লৰা জন্ম হয়, তেনে হলে আগৰটো অশৌচৰ লগতে নিজৰ লৰা ওপজা অশৌচো যাব। কিন্তু যদি দ্বিতীয় ভাগৰ ভিতৰত জন্ম হয়, তেতিয়া হলে পাছৰটো (অৰ্থাৎ নিজৰ লৰা ওপজা) অশৌচৰ শেষতহে অশৌচ যাব। অন্য বিলাকৰ অশৌচ আগৰটোতে যাব।

প্ৰমাণ যথা—

জ্ঞাতিজননাশৌচমধ্যে স্বপুত্ৰজননে পূৰ্ব্বাৰ্দ্ধে পূৰ্ব্বেণ, পৰাৰ্দ্ধে পৰেণ শুদ্ধিঃ।

সপিণ্ডবিলাকৰ ভিতৰত কোনো মৰা অশৌচ হলে, আৰু সেই অশৌচৰ ভিতৰত নিজৰ মাক বাপেক মৰিলেও, এই নিয়মেই হব। অৰ্থাৎ সাত পুৰুষিয়া বিলাকৰ ভিতৰত যদি কোনো অশৌচ হয়, আৰু সেই অশৌচৰ ভিতৰত যদি নিজৰ মাক বাপেক কিম্বা গিৰিএক মৰে, তেনে হলে প্ৰথম আধাৰ ভিতৰত মৰিলে

আগৰটো অশৌচতে দুইটা অশৌচ যাব। কিন্তু যদি দ্বিতীয় ভাগৰ ভিতৰত মৰে, তেতিয়া হলে নিজৰ মাক বাপেক বা গিৰিয়েক মৰা অশৌচৰ শেষ লৈকে অশৌচ থাকিব। অন্য বিলাকৰ অশৌচ আগৰ অশৌচৰ লগতে যাব।

নিজৰ লৰা ওপজা অশৌচৰ শেষৰ দিনা বা শুদ্ধিৰ দিনা, সূৰ্য্যোদয়ৰ পূৰ্ব্বে ৰাতি পুৱা সাত পুৰুষৰ ভিতৰত কোনো ওপজা অশৌচ হলে, আৰু নিজৰ মাক বাপেক বা গিৰিএক মৰা অশৌচৰ শেষৰ দিনা বা শুদ্ধিৰ দিনা ৰাতি পুৱা সূৰ্য্যোদয়ৰ পূৰ্ব্বে সাত পুৰুষৰ ভিতৰত কোনো মৰা অশৌচ হলে নিজৰ অশৌচৰ শেষতে অশৌচ যাব। কেৱল সপিণ্ডিবিলাকৰ ভিতৰৰ অন্য বিলাকেহে পূৰ্ব্বত কোৱা মতে দুই দিন বা তিন দিন অতিৰিক্ত অশৌচ কৰিব লাগিব।

প্ৰমাণ যথা—

স্বপুত্ৰজননাশৌচান্তিমদিনতৎপ্ৰভাতয়োৰ্জ্ঞাতিজননে, পিতৃমাতৃভৰ্ত্তৃমৰণাশৌচান্তিমদিনতৎপ্ৰভাতয়োৰ্জ্ঞাতিমৰণেঽপি ন দিনদ্বয়ত্ৰয়বৃদ্ধিঃ।

কিন্তু একে জন মানুহৰে যদি কেইবা জনীও মাইকী থাকে, তাৰ ভিতৰৰে যদি কোনো এজনীৰ লৰা বা চোৱালী ওপজে, আৰু সেই ওপজা অশৌচৰ শেষৰ দিনা ৰাতি পুৱা যদি আৰু এজনীৰ তেনেকুৱা ওপজা অশৌচ হয়, তেতিয়া হলেও সেই অতিৰিক্ত দুই বা তিন দিন অশৌচ কৰিব লাগিব।

মাক বাপেকৰ ভিতৰৰ যদি কোনো এজন মৰে, আৰু সেই অশৌচৰ শেষৰ দিনা বা শুদ্ধিৰ দিনা ৰাতি পুৱা যদি ইজন মৰে,

তেতিয়া হলেও সেই অতিৰিক্ত দুই বা তিন দিন অশৌচ কৰিব লাগিব। আৰু মাক বাপেক দুইৰো কাজ একে দিনাই হব।

যদি সাত পুৰুষৰ ভিতৰত এটা ওপজা অশৌচ হয়, আৰু সেই অশৌচ নৌ যাওতেই যদি আৰু এটা ওপজা অশৌচ হয়, আৰু সেই আগেয়ে জন্ম হোৱাটো যদি অশৌচৰ ভিতৰতে মৰে, তেনে হলে সকলোৰে সদ্য অশৌচ হব, অর্থাৎ চকু পেলাই স্নান কৰিলেই শুদ্ধ হব। তাৰ লগতে আগৰটো আৰু পাছৰটো দুইটা ওপজা অশৌচ যাব।

কেবল মাত্ৰ পাছত ওপজাটোৰ মাক বাপেকৰ অশৌচ পাছৰটো অশৌচ শেষ নহয় মানে থাকিব।

প্ৰমাণ যথা—

দশাহাভ্যন্তৰে বালে প্ৰমীতে তস্য বান্ধবৈঃ।
শাবাশৌচং ন কৰ্ত্তব্যং শৃত্যাশৌচং বিধীয়তে॥

পাছত ওপজাটো মৰিলে হলে তেনে নহয়, তেতিয়া সকলোৰেই আগত ওপজাটোৰ অশৌচৰ শেষলৈকে অশৌচ কৰিব লাগিব।

প্ৰমাণ যথা—

জননাশৌচয়োস্তু সন্নিপাতে পূৰ্ব্বজাতো যদা অশৌচাভ্যন্তৰে মৃতস্তদা সপিণ্ডানাং সদ্যঃ শৌচং। তেন পূৰ্ব্বাশৌচস্য নাশঃ। তন্নাশাদেব পৰজাতমাতৃপিতৃব্যতিৰিক্তানাং পৰজননাশৌচস্য নিবৃত্তিঃ। পৰজাতমৰণে তু ন তথা। তস্য পূৰ্ব্বজননাবধি স্থায়িত্বাদিতি গুৰুচৰণাঃ।

পাছত ওপজাতো যদি আগেয়ে ওপজাটোর অশৌচর প্রথম আধা ভাগত জন্ম হই অশৌচ নৌ যাঁওতেই মরে, তেনে হলে তার মাক বাপেকর অশৌচ আগরটো ওপজা অশৌচর লগতে যাব। কিন্তু দ্বিতীয় আধাভাগত উপজি মরিলে তার মাক বাপেকর অশৌচ সেই লরার ওপজা অশৌচর শেষতহে যাব। অন্য বিলাকর অশৌচ আগরটো অশৌচতে যাব।

প্রমাণ যথা—

দ্বিতীয়জাতপিত্রোস্তু পূর্ব্বার্দ্ধজাতমরণে পূর্ব্বাশৌচকালাবধি অঙ্গাস্পৃশ্যত্বযুক্তমশৌচং। পরার্দ্ধজাতমরণে তু স্বাবধি জননাশৌচমঙ্গাস্পৃশ্যত্বযুক্তমিতি।

সমান অশৌচ করিব লগা বংশর ভিতরত যদি দুই জনি চোৱালী জন্ম হই, আগেয়ে ওপজা জনী অশৌচর ভিতরতে মরে, তেনে হলে পাছত ওপজা ঘররো, সেই মরা চোৱালীর মাক বাপেকরো আরু অন্য বিলাক সপিণ্ডরো অশৌচ ভেতিয়াই যাব।

প্রমাণ যথা—

আজন্মনস্তু চূড়ান্তং যত্র কন্যা বিপদ্যতে।
সদ্যঃ শৌচং ভবেত্তত্র সর্ব্ববর্ণেষু নিত্যশঃ॥

পাছত ওপজা জনী মরিলে হলে আগেয়ে ওপজা জনীর ওপজা অশৌচর শেষলৈকে সকলোরে অশৌচ থাকিব।

সর্ব্ব সাধারণ সমান দিন অশৌচ করিব লগা বংশর ভিতরত যদি এটা মরা অশৌচ হয়, আরু সেই অশৌচ যাবলৈ নৌ পাওঁতেই এটা ওপজা অশৌচো হয়, কিম্বা এটা ওপজা অশৌচ হই থাকোতে যদি সেই অশৌচর ভিতরতে এটা মরা অশৌচ হয়,

তেনে হলে সেই মৰা অশৌচৰ শেষতে ওপজা অশৌচ যাব। কাৰণ মৰা অশৌচ ওপজা অশৌচতকৈ গুৰু।

প্ৰমাণ যথা—

ঔৎসৰ্গিকসমসংখ্যাদিবসীয়জননমৰণাশৌচয়োঃ সন্নিপাতে মৰণাশৌচকালেন শুদ্ধিঃ।

অন্ত বিলাকত হলে, সবহ দিন কৰিব লগা অশৌচৰ ভিতৰত তাকৰ দিন কৰিব লগা অশৌচ লগ লাগিলে, সৰহ দিন কৰিব লগা অশৌচৰ শেষতে ইটো অশৌচো যাব।

প্ৰমাণ যথা—

তদন্যকালয়োস্তু দীৰ্ঘকালাশৌচকালেন শুদ্ধিঃ।

মতালৰা উপজিলে মাকৰ অশৌচ ২০ দিনলৈ থাকে, কিন্তু তাৰ ভিতৰত যদি কেনেবাকৈ গিৰিয়েক মৰে, তেনে হলে সেই লৰা ওপজা অশৌচৰ শেষত হে গিৰিয়েক মৰা অশৌচ যাব। কাৰণ লৰা ওপজা অশৌচ ২০ দিনিয়া, কিন্তু গিৰিয়েক মৰা অশৌচ ১০ দিনিয়া মাথোন। চোৱালী উপজিলেও এই দৰেই হব।

প্ৰমাণ যথা—

ততশ্চ পুত্ৰবত্যা বিংশতিৰাত্ৰাশৌচান্তদিনে পত্যুৰ্ম্মৰণে বহুকালিনাশৌচকালেন শুদ্ধিঃ।

কিন্তু শূদ্ৰৰ হলে এই নিয়ম নাথাটে। গিৰিয়েক মৰা অশৌচৰ শেষত হে লৰা ওপজা অশৌচ যাব। কাৰণ শূদ্ৰৰ মৰা আৰু ওপজা দুইটা অশৌচ সমান দিনিয়া।

ওপৰত কই অহা হইছে যে সাত পুৰুষৰ ভিতৰত যদি কোনো অশৌচ হয়, আৰু সেই অশৌচৰ শেষৰ দিনা যদি আৰু এটা

তেনেকুৱা অশৌচ হয়, তেনে হলে আগৰ অশৌচৰ লগতে দুই দিন অধিক কৰি অশৌচ কৰিলে দুইটা অশৌচ যাব। অশৌচৰ শুদ্ধিৰ দিনা ৰাতিপুৱা আৰু এটা অশৌচ হলে আগৰ অশৌচৰ লগতে তিনি দিন অধিক কৰি কৰিলেই দুইটা অশৌচ যাব।

এই দৰে দুটা অশৌচ মিহলি হই যি দুই দিন বা এদিন অধিক অশৌচ কবিব লগা হয়, সেই সৰহকৈ কৰিব লগা দুই তিন দিনৰ ভিতৰত যদি মাক বাপেক কিম্বা গিৰিয়েক মৰে, তেতিয়া হলে মাক বাপেক আৰু গিৰিয়েক মৰা অশৌচো সেই মিহলি অশৌচৰ লগতে যাব। তিনিওটা মৰাৰ সকাম একে দিনাই হব।

প্ৰমাণ যথা—

সপিণ্ডদ্বয়জননজাতদ্বাদশাহান্তদিনে পিতৃমাতৃভৰ্ত্তৃমৰণেঽপি বহুকালিনশৌচকালেন শুদ্ধিঃ।

বাপেক মাক আৰু গিৰিয়েক বিদেশত মৰাৰ বহুত দিনৰ পাছত খবৰ পোৱা বাবে যদি দৈবাত তিনি দিনিয়া অশৌচ কৰিব লগা হয়, আৰু সেই তিনি দিনৰ ভিতৰত যদি আৰু এটা তেনেকুৱা তিনি দিন কৰিব লগা অশৌচ হয়, তেনে হলে বাপেক মাক আৰু গিৰিয়েক মৰা অশৌচৰ লগতে ইটো অশৌচো যাব।

আগেয়ে যদি তেনেকুৱা তিনি দিনিয়া কোনো এটা অশৌচ হয়, আৰু সেই অশৌচৰ ভিতৰত যদি বিদেশত মাক বাপেক বা গিৰিয়েক মৰা খবৰ পাই তিনি দিনিয়া অশৌচ কৰিব লগা হয়, তেতিয়া হলেও বাপেক, মাক, আৰু গিৰিয়েক মৰা অশৌচৰ শেষতহে শুদ্ধ হব পাৰিব।

প্ৰমাণ যথা—

বিদেশমৃতজ্ঞাতিত্ৰিৰাত্ৰাৎ বিদেশস্থমৃতপিতৃমাতৃভৰ্ত্তৃ ত্ৰিৰাত্ৰং গুৰু।

অন্য বিলাকত হলে তিন দিন কৰিব লগা অশৌচ দুটা মিহলি হলে আগৰটো অশৌচৰ শেষতে পাছৰটো অশৌচো যাব।

প্ৰমাণ যথা—

তুল্যত্ৰিৰাত্ৰয়োস্তু সন্নিপাতে পূৰ্ব্বেণৈব শুদ্ধিঃ।

লৰা চোৱালী এহাল যঁজা হই উপজিলে মাকৰ অশৌচ এমাহলৈ থাকিব। দুইজনি চোৱালী যঁজা হই উপজিলেও মাকৰ অশৌচ এক মাহলৈ থাকিব। দুটা লৰা যঁজা হই উপজিলে মাকৰ অশৌচ ২০ দিনলৈ থাকিব। অন্য বিলাকৰ হলে সৰ্ব্বসাধাৰণ নিয়মিত অশৌচ হে হব।

এহাল লৰা চোৱালী যঁজা হই উপজি যদি অশৌচৰ ভিতৰ ত চোৱালী জনী মৰে, তেনে হলে মাকৰ অশৌচ তেতিয়াই যাব। কাৰণ চোৱালী ওপজা অশৌচ মাকৰ সম্বন্ধে লৰা ওপজা অশৌচতকৈ গুৰু। চোৱালী জনী নমৰি লৰাটো মৰিলে হলে মাকৰ অশৌচ সেই ওপজা অশৌচৰ শেষত হে যাব।

বাপেককে আদি কৰি সাতপুৰুষিয়া বংশ বিলাকৰ হলে আগবৰি ওপজাটো মৰিলেহে তেতিয়াই অশৌচ যাব। পাছে ওপজাটো মৰিলে হবে নেযায়।

দুজনী চোৱালী বা দুটা লৰা যদি যঁজা হই ওপজে, আৰু তাৰ ভিতৰয়ে আগেয়ে জন্ম হোৱাটো যদি অশৌচৰ ভিতৰতে মৰে, তেনে হলে মাককে আদি কৰি সকলোৰে ওপজা আৰু মৰা

দুইটা অশৌচ তেতিয়াই যাব। কিন্তু পাছত ওপজাটো মরিলে হলে ওপজা অশৌচর শেষলৈকে অশৌচ থাকিব।

প্রমাণ যথা—

কন্যাপুত্রযমজোৎপত্তৌ মাতুর্ম্মাসেন শুদ্ধিঃ। তয়োরশৌচমধ্যে মাতুঃ কন্যামরণে সদ্যঃ শুদ্ধিঃ। ন পুত্রমরণাৎ। অন্যেষান্তু প্রথমজাতমরণাৎ শুদ্ধিঃ। ন পরজাতমরণাৎ।”

বাহিরা সম্বন্ধিয়াল মানুহমরা অশৌচ।

মাকর বাপেক মরিলে তিনি রাত্রি অশৌচ হয়। বিয়া দিয়া ভনীয়েক, মায়েক, মোমায়েক, পেহিয়েক, মাকর ভনীয়েক আরু বায়েক, বাপেকর বায়েক, গুরুপত্নী, আরু মাকর মাক মরিলে, দুই রাত্রি অশৌচ করিব লাগে।

প্রমাণ যথা—

মাতামহমরণে ত্রিরাত্রং। ভগিনী, মাতুলানী, মাতুল, পিতৃস্বসৃ, মাতৃস্বসৃ, গুর্ব্বাঙ্গনা, মাতামহী মরণে পক্ষিণী।

বেদ পর্হোবা ব্রাহ্মণর স্ত্রী, পুরুহিতর পুতেক, অধ্যাপক, মাকর মাহিয়েকর পুতেক খুলশাগিয়েক, জেঠেরিয়েক, একেলগে পর্হা মানুহ, শিষ্য, এই বিলাক মরিলে পক্ষিণী। মাকর ভনীয়েকর বা বায়েকর পুতেক, বাপেকর ভনীয়েকর বা বায়েকর পুতেক, ভাগিনীয়েক, এই বিলাক মরিলে দুই রাত্রি অশৌচ হব।

প্রমাণ যথা—

আচার্য্যপত্নীপুত্রয়োরুপাধ্যায়স্য, মাতৃবৈমাত্রেয়স্য শ্যালকস্য, সহাধ্যায়িনঃ, শিষ্যস্য চ মরণে অহোরাত্রং। মাতৃস্বস্রীয়, পিতৃস্বস্রীয়, মাতুলপুত্র, ভাগিনেয়, মরণে পক্ষিণী।

বাপেকর বাপেকর বায়েক ভনীয়েকর পুতেক, বাপেকর মাকর ককায়েক ভায়েকর পুতেক, আরু বাপেকর মোমায়েকব পুতেক, এই বিলাক মরিলে দুই রাতি অশৌচ করিব লাগে। মাকর মাকর বায়েক ভনীয়েকর পুতেক, মাকর মাকর ককায়েক ভাঁয়েকর পুতেক, মাকর বাপেকর বাইয়েক ভনীয়েকর পুতেক, এই বিলাক মরিলে এক রাত্রি অশৌচ করিব লাগে।

প্রমাণ যথা—

পিতামহভগিনীপুত্র, পিতামহীভাতৃপুত্র, পিতৃমাতুলপুত্ররূপপিতৃবান্ধবত্রয়মরণে পক্ষিণী। মাতামহীভগিনীপুত্র, মাতামহভগিনীপুত্র, মাতামহীভাতৃপুত্ররূপমাতৃবান্ধবত্রয়মরণে অহোরাত্রং।

একে গাঁওতে থকা সগোত্রি মরিলে এদিন এরাতি অশৌচ।

প্রমাণ যথা—

একগ্রামবাসীগোত্রজমরণে অহোরাত্রং।

যদি এটাই বিয়া করোয়া মাইকী আন এটালৈ আকৌ বিয়া সোমাই, তেনে হলে সেই মাইকী মরিলে আগর গিরিয়েকর ফালে আরু পাছর গিরিয়েকর ফালে দুই ওফালে তিন দিন অশৌচ হব।

প্রমাণ যথা—

স্বজাতীয়পুরুষান্তরসংগৃহীতস্বভার্য্যামরণে পত্যুঃ ত্রিরাত্রং।

নিজে বিয়া করোৱা মাইকী একে জাতরে কোনো অন্য মানুহলৈ গলে, সেই মাইকীর মৃত্যু হলে পুর্ব্বর গিরিয়েকর তিন দিন অশৌচ হয়।

নিজর স্ত্রীর গর্ভত অন্যর পরা হোৱা লরা উপজিলে বা মরিলে, নাইবা সেই লরার সন্তান সন্ততি হলে তিনি রাত্রি অশৌচ হব; আরু কোনো বাটলু তিরোতার লরা চোৱালী হলে, নাইবা সেই বাটলু তিরোতা নিজেই মরিলেও তিন দিন অশৌচ হব। বাটলু তিরোতার সন্তান বিলাকরো ওপজা মরা হলে তিন দিন অশৌচ করা নিয়ম আছে।

প্রমাণ যথা—

ঔরসব্যতিরিক্তপুত্রজননমরণয়োঃ, পরপূর্ব্বভার্য্যা-প্রসবমরণয়োস্ত্রিরাত্রং।

তোলনীয়া লরার ওপজা মরা অশৌচ হলেও তোলনীয়া মাক বাপেক আদি সাত পুরুষলৈকে তিন দিন অশৌচ।

মাহিয়েক, পেহীয়েক, মোমাইয়েক, ভাগিনিয়েক, জেঠাইয়েক, এই বিলাক নিজর ঘরতে আহি মরিলেহি তিন দিন অশৌচ করিব লাগে।

প্রমাণ যথা—

মাতৃস্বসৃ, পিতৃস্বসৃ, মাতুল, ভগিনীপুত্রানাং গৃহ-স্থিতানাং মরণে ত্রিরাত্রং।

শহুৰেক আৰু শাহুৱেক জোঁৱাইয়েকৰ ঘৰতে মৰিলে জোৱাইয়েকে তিনি ৰাত্ৰি অশৌচ কৰিব লাগে। একে গাঁওতে মৰিলে দুই ৰাত্ৰি অশৌচ হব।

প্ৰমাণ যথা—

শ্বশ্ৰূশ্বশুৰয়োঃ সন্নিধিমৰণে ত্ৰিৰাত্ৰং। এক গ্ৰামস্থিতয়োৰ্ম্মৰণে পক্ষিণী।

আগেযে এটাই বিয়া কৰোৱা মাইকী যদি লৰা চোৱালী হোৱাৰ পাছত আকৌ এটালৈ যাই, আৰু সেই লৰা চোৱালীও লগতে যাই; তাৰ পাছৰটো গিৰিয়েকৰ ফালৰো কোনো লৰা চোৱালী হয়, তেনে হলে সেই বিলাক লৰাৰ ওপজা বা মৰা কোনো অশৌচ হলে, পাছৰটো গিৰিয়েকৰ তিন দিন অশৌচ হব। তাৰ সাত পুৰুষৰ ভিতৰৰ অন্য বিলাকৰ এৰাতি অশৌচ হব। লৰা দুটাৰ ভিতৰত হলে সিটোৰ অশৌচ হলে ইটোৰ, আৰু ইটোৰ অশৌচ হলে সিটোৰ মাক একে জনী বাবে পূৰা অশৌচ হব।

প্ৰমাণ যথা—

প্ৰথমমন্যেনোঢ়া তেনৈব জনিতপুত্ৰা, পুত্ৰসহিতৈবান্যমাশ্ৰিতা, পশ্চাত্তেনাপি জনিতপুত্ৰা, তয়োঃ পুত্ৰয়োঃ প্ৰসবমৰণয়োঃ মাতৃজাত্যুক্তাশৌচং। দ্বিতীয়পুত্ৰপিতুঃ ত্ৰিৰাত্ৰং। তৎসপিণ্ডানাং একৰাত্ৰং।

মৰা শবৰ লগত যোৱা, খৰি দিয়া, ইত্যাদি মানুহৰ অশৌচৰ নিয়ম।

ব্ৰাহ্মণৰ মৰা শবৰ লগত যদি ব্ৰাহ্মণ যায়, তেতিয়া হলে কাপোৰ কাণি তিয়াই গাধুই ঘিউ আৰু অগ্নি স্পৰ্শ কৰিলে শুদ্ধ হব। ক্ষত্ৰিয়ৰ শবৰ পাছত ব্ৰাহ্মণ গলে সেই ব্ৰাহ্মণে এক দিন অশৌচ কৰিব লাগে। বৈশ্যৰ শবৰ লগত গলে দুই দিন, আৰু শূদ্ৰৰ শবৰ লগত গলে তিনি দিন অশৌচ কৰি ১০০ প্ৰাণায়াম জপ কৰিব লাগে।

প্ৰমাণ যথা—

ব্ৰাহ্মণস্য শবস্যানুগমনে ব্ৰাহ্মণস্য সচেলস্নানাগ্নিস্পৰ্শঘৃতপ্ৰাশনৈঃ শুদ্ধিঃ। ক্ষত্ৰিয়শবস্যৈকাহেন, বৈশ্যশবস্য দ্ব্যহেন, শূদ্ৰস্য প্ৰাণায়ামশতেন দিনত্ৰয়েন চ শুদ্ধিঃ।

নিৰাশ্ৰয় অৰ্থাৎ নগলে নোহোৱা ঠাইত শূদ্ৰৰ মৰা শবৰ লগত ব্ৰাহ্মণ গলে স্নান কৰি ঘিউ আৰু অগ্নি স্পৰ্শ কৰিলেই শুদ্ধ হব।

প্ৰমাণ যথা—

প্ৰমাদাচ্ছূদ্ৰশবানুগমনে জলাবগাহাগ্নিস্পৰ্শঘৃতপ্ৰাশনৈঃ শুদ্ধিঃ।

নিৰাশ্ৰয় ব্ৰাহ্মণৰ মৰা শবক কানত কৰি পি থৰি দিলে কেবল স্নান কৰি ঘিউ স্পৰ্শ কৰিলেই শুদ্ধ হব। কিন্তু কোনো ধন সম্পত্তি পাবৰ আশাত কৰিলে সেই মৰা শ যি জাতৰ সেই জাতৰ পূৰা অশৌচ কৰিব লাগিব।

প্ৰমাণ যথা—

অনাথব্ৰাহ্মণস্য ধৰ্ম্মবুদ্ধ্যা দহনবহনয়োঃ স্নানঘৃত প্ৰাশনাভ্যাং সদ্যঃ শৌচং। লোভেন স্বজাতীয়দাহে স্বজাত্যুক্তাশৌচং।

মৰমৰ ওপৰ ত কোন সম্বন্ধ মাইকীয়া ব্ৰাহ্মণৰ শবক খৰি দি সেই ব্ৰাহ্মণৰ ঘৰতে থাকি অশৌচিয়া ঘৰৰ চাউল নিজে ৰান্ধি খালে তিনি ৰাত্ৰি অশৌচ কৰিব লাগে, আৰু অশৌচিয়াই ৰন্ধা খালে পূৰা অশৌচ কৰি লাগে।

প্ৰমাণ যথা—

স্নেহাদসম্বন্ধিদাহকবিপ্ৰস্য তদ্‌গৃহবাসে ত্ৰিৰাত্ৰং। তৎকুলান্নভোজনে দশৰাত্ৰং।

অশৌচিয়া ঘৰৰ একো নোখাৱাকৈ আনঠাইত খাই অশৌচিয়া ঘৰত থাকিলে এক দিন এক ৰাত্ৰি অশৌচ কৰিব লাগে। মানুহ খবিদিয়া জুইৰ ধোঁৱা গাত লাগিলে কাপোৰ তিয়াই স্নান কৰি এক ৰাত্ৰি অশৌচ কৰিব লাগে।

প্ৰমাণ যথা—

তদ্‌গৃহবাসে তদন্নাভোজনে চাহোৰাত্ৰং চিতাধূমসেবনে চাহোৰাত্ৰং।

শূদিৰ মানুহ মৰিলে যদি অশৌচৰ ১০ দিনৰ ভিতৰত কোনো ব্ৰাহ্মণে তাৰ ঘৰত গই চকুৰ পানি উলিয়াই কান্দে, তেনে হলে সেই ব্ৰাহ্মণে তিন ৰাত্ৰি অশৌচ কৰিব লাগে।

১০ দিনৰ বাহিৰে মাহে কিম্বা অশৌচ যাবলৈ নৌ পাওঁতে কান্দিলে এদিন এৰাতি অশৌচ কৰিব লাগে। ১০ দিনৰ ভিত-

রত অশৌচিয়া ঘরত নাকান্দি সেই মৃতকর কারণে আনঠাইত কান্দিলেও এদিন অশৌচ করিব লাগে।

প্রমাণ যথা—

মৃতে শূদ্রে অস্থিসঞ্চয়নকালাভ্যন্তরে তদ্গৃহং গত্বা অশ্রুপাতনে বিপ্রস্য ত্রিরাত্রমশৌচং স্থানান্তরে অহোরাত্রং। মাসাভ্যন্তরেঽপি অহোরাত্রং।

পর্ণনর দাহ করার অশৌচর নিয়ম।

যদি কোনো বিদেশত মরা মানুহর অশৌচর ভিতরত মরার খবর না পাই, আরু সেই মানুহক খরি নিদিয়া বাবে যদি পর্ণনর দাহ করিব লগা হয়, তেনে হলে মরার দিনারে পরা তিনি পক্ষ অর্থাৎ এক মাহ ১৫ দিনের বাহিরেহে পর্ণনর দাহ করিব পারিব। অ'গলৈ একোদ্দিষ্ট অর্থাৎ পানি শরাধ করিবলৈ হলে যিমাহত সেই মানুহটো পূর্ব্বে ঘরর পরা বাহির হই গইছিল, সেই মাহর অমাবস্যা তিথিত করিব।

প্রমাণ যথা—

পর্ণনরং দহেনৈব প্রাক্ ত্রিপক্ষাৎ কথঞ্চন।
তদূর্দ্ধমষ্টমীং প্রাপ্য দর্শন্বাপি বিচক্ষণঃ॥

যদি কোনো বিদেশত মরা মানুহর মরার মাহ দিন বারর একো ঠিকনা নাইকিয়া হয়, তেনে হলে আঘোন, জেঠ, মাঘ, আহার, এই কেইটা মাহর ভিতররে কোনো এটা মাহত কৃষ্ণপক্ষর একাদশীত বা অমাবস্যাত পর্ণনর দাহ করি অর্থাৎ জুমুঠি পুর,

শ্রাদ্ধ করিব পারিব। আরু আগলৈকো বচরি বচরি পানি শধার সেই তিথিতে করিব।

প্রমাণ যথা—

মার্গশীর্ষেহথবা মাঘে বৈশাখে জ্যৈষ্ঠ এব বা,
আষাঢ়শীতপক্ষস্য যাম্যাদেকাদশীতিথি
তামারভ্য ক্রিয়াং কুর্য্যাৎ আমাবস্যামথাপি বা।

কোনো মানুহ বিদেশত মরিলে যদি পুতেক নথকাত আন কোনো একে জাতর মানুহে মুখা অগ্নি করে, তেনে হলে সেই জন মানুহেই দশ পিণ্ডও দিব পারিব।

প্রমাণ যথা—

পুত্রাভাবেহপি যোদদ্যাৎ প্রেতায়াগ্নিমথাপিবা।
তেনৈব দশপিণ্ডানি দত্তব্যানি ন চাপরৈঃ॥

বিবাহ, উপনয়ন, শ্রাদ্ধ, আদিত কোনো অশৌচ হলে, সেই অশৌচর নিয়ম।

কোনো মাইকীয়ে যদি গিরিয়েকর মরার পিণ্ডদি থাকোতে দৈবাত রজস্বলা অর্থা চুব নোররা হয়, তেনে হলে কাপোর সণাই তুই বার স্নান করি আকৌ পিণ্ড দিব পারিব।

প্রমাণ যথা—

ভর্ত্তুঃপিণ্ডপ্রদানে তু সাধ্বী স্ত্রী চেদ্রজস্বলা।
বস্ত্রং ত্যক্তা পুনঃ স্নাত্বা সৈব দদ্যাচ্ছপূর্ব্বকং॥

কিন্তু গিৰিয়েকৰ সাম্বৎসৰিক শ্ৰাদ্ধ কৰিবৰ সময়ত পুতেক নথকাত নিজে কৰিবলৈ ধৰাত যদি কোনো মাইকী চুব নোৱৰা হয়, তেনে হলে সেই শ্ৰাদ্ধ সেই দিনা নকৰি সেই দিনাৰ পনা ৫ দিনৰ দিনা কৰিব পাৰিব।

মাসেকিয়া শ্ৰাদ্ধ হলে সিমাহৰ মাসেকিয়াৰ লগত কিম্বা কৃষ্ণা একাদশীত কৰিব।

প্ৰমাণ যথা—

অপুত্ৰা তু যদা ভাৰ্য্যা সম্প্ৰাপ্তে ভৰ্ত্তুৰাব্দিকে।
ৰজস্বলা ভবেৎ সা তু কুৰ্য্যাত্তৎ পঞ্চমী দিনে॥

বিয়াদি থাকোতে সম্প্ৰদান হই গলে হোমৰ সময়ত যদি কোনো কন্যা দৈবাত চুব নোৱৰা হয়, তেনে হলে সেই কন্যাক স্নান কৰাই গায়ত্ৰীৰে ১০০ বাৰ ঘিউ আৰু আখৈৰ হোম কৰাই বাকি কাম সমাধা কৰিব পাৰিব। বিবাহৰ হোমৰ জুইতে এই হোম কৰিব পাৰিব।

প্ৰমাণ যথা—

বিবাহবিহিতে তন্ত্ৰে হোমকালে উপস্থিতে।
কন্যায়াং ঋতুমাগচ্ছেৎ কথং কুৰ্ব্বন্তি যাজ্ঞিকাং॥
স্নাত্বা কন্যাং বিধানেন অৰ্চ্চয়িত্বা যথাবিধি।
হুত্বা লাজাঞ্চ আজ্যঞ্চ ততস্তন্ত্ৰং প্ৰবৰ্ত্ততে॥

সগৰ্ভা মাইকী থকা এনেকুৱা যদি কোনো অপুত্ৰক ব্ৰাহ্মণ মৰে, আৰু সেই ব্ৰাহ্মণৰ আদ্যশ্ৰাদ্ধৰ পূৰ্ব্বে যদি সেই সগৰ্ভা ব্ৰাহ্মণীৰ লৰা বা ছোৱালী প্ৰসব হয়, তেনে হলে গিৰিয়েকৰ শ্ৰাদ্ধ পতিত হব। ওপজা অশৌচৰ শেষত কিম্বা কৃষ্ণা একাদশীত সেই আদ্য শ্ৰাদ্ধ কৰিব পাৰিব।

যদি কোনো শূদির মানুহর এনেকুৱা হয়, তেনে হলে শূদির মানুহর ওপজা আৰু মরা অশৌচ সমান দিনিয়া বাবে মরা অশৌচৰ লগতে ওপজা অশৌচো যাব, কারণ ওপজা অশৌচত কৈ মরা অশৌচ গুরু। গিরিয়েকর আদ্য শ্রাদ্ধর আগদিনা হলেও এই দরেই হব।

মিহলি অশৌচতে এই বিষয় লেখা আছে।

কোনো কামর কারণে সঙ্কল্প করার পাছত অশৌচর সম্বাদ পালে আৰু সেই অশৌচ সেই কামর ভিতরতে আদাই হই গলে, পাছত আৰু অশৌচ করিব নালাগে। যি কামর কারণে সঙ্কল্প করে, সেই কাম করিব পারিব। কিন্তু সেই কামর নিমিত্তেই হে কেবল অশৌচ নাই। অন্য বিলাক কর্ম্মত অবশ্য অশৌচ হব। যি কামর নিমিত্তে সংকল্প করে তার বাহিরে সন্ধ্যা আদি কোনো কর্ম্মকে অশৌচর ভিতরত করিব নোৱারে।

প্রমাণ যথা—

বহুকালিকসঙ্কল্পো গৃহীতশ্চ পুরা যদি।
মৃতকে সূতকে চৈব ব্রতং তন্নৈব দূষ্যতি ॥
আরম্ভোবরণং যজ্ঞে সঙ্কল্পোব্রতজাপয়ো।
নান্দীশ্রাদ্ধং বিবাহাদৌ শ্রাদ্ধে পাকপরিক্রিয়া ॥

বিবাহর নিমিত্তে নান্দীমুখ শ্রাদ্ধ কবার পাছত অশৌচর সম্বাদ পালে বিবাহ করাব পারে। কিন্তু ঘৃতি হোম আৰু চতুর্থী হোম করিব নোৱারে। কারণ সেই দুইটী কর্ম্ম সেই দিনার নহয়। তৃতীয় চতুর্থ দিনরহে কার্য্য। সেই দুইটী কর্ম্ম অশৌচর আছত বিহিত দিনতহে করিব পারিব। নিজে নিজর কর্ম্মত সঙ্কল্প করি কর্ম্ম

আৰম্ভ কৰিবলৈ ধৰাত অশৌচৰ খবৰ পালে সেই কৰ্ম্ম কৰিব পাৰিব। যদি কোনো দোচোৰা মানুহৰ হতুৱাই কাম কৰাই, আৰু যি জনে কৰে সেই জনৰ যদি কোনো অশৌচ হয়, তেনে হলে সঙ্কল্প হলেও সেই জন পুজাৰীয়ে সেই কৰিব নোৱাৰে, কাৰণ তেঁও অন্যৰ বৰণ লই নিজৰ অশৌচত অশৌচিয়া হল। যেনেকৈ ৰমানন্দ আচাৰ্য্যৰ ঘৰত জানিবা দুৰ্গোৎসব হইছিলে, তেঁওৰ পৰমানন্দ পুৰোহিতে বৰণ লৈ পূজা কৰিছিল। সপ্তমী পৰ্য্যন্ত জানিবা পূজা হল। সেই দিনাই পৰমানন্দৰ বংশত এটা অশৌচ হল। তেতিয়া আৰু পৰমানন্দই পূজা কৰিব নোৱাৰে যি কৰিলে তাতে এৰি প্ৰস্থান কৰিব লাগিব। শেষে কৰ্ম্ম গৃহস্থই নিজে বা আন ব্ৰাহ্মণৰ হতুৱাই সমাধা কৰাব পাৰিব।

কোনো কৰ্ম্মৰ অৰ্থাৎ পূজা সেবা ইত্যাদি বাৰ্ষিক কামৰ সময়ত কোনো অশৌচ হবৰ সম্ভব যেন দেখিলে অশৌচৰ পূৰ্ব্বে কোনো এজন ব্ৰাহ্মণক মুখেৰে বৰণ দিথলেও সেই কৰ্ম্ম হব পাৰিব।

নান্দীমুখ শ্ৰাদ্ধৰ অন্নোৎসৰ্গ নৌ হওঁতেই অশৌচৰ খবৰ পালে সেই কৰ্ম্ম পতিত হব। অন্নোৎসৰ্গৰ পাছত খবৰ পালে হলে কৰ্ম্ম হব পাৰিব।

সম্পূৰ্ণ।

DISTRICT LIBRARY
(HEM BARUA COLLECTION)
TEZPUR.

এই পুথিখনী তলত লিখা ঠিকানাত বিচার করিলে পাব যেনে—

“মেনেজার, রত্নেশ্বর পুস্তকালয়।

ঝাঞ্জি, আসাম।”

“জ্যোতিষ-রত্ন-সংগ্রহ” নামে জ্যোতিষ পুথিখনীও এই পুস্তকালয়ত বিচারিলেই পাব। ইয়ার বাহিরেও এই পুস্তকালয়ত পাঠশালার আরু ধর্ম্মসম্বন্ধীয় সকলো কিতাপ আছে।

কিতাপ আছে।